

Γράφει το μέλος του συλλόγου, κτηνίατρος Δρ. Τσελεπίδης Σταύρος

Διδάκτωρ Χειρουργικής Α.Π.Θ. Φαρσάλων 76, Λάρισα.

Για διευκρινίσεις και απορίες: 2410-627976,6972557239 ή

e-mail:stselepidis@hotmail.com

ΗΛΙΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΜΟΠΛΗΞΙΑ

Τι είναι θερμοπληξία;

Ο σκύλος έχει την δυνατότητα να διατηρεί σταθερή την εσωτερική του θερμοκρασία ($38,6 \pm 0,6$ °C) με τη βοήθεια θερμορρυθμιστικών μηχανισμών. Αυτό επιτρέπει στους σκύλους να ζουν σε περιβάλλοντα με μεγάλες διακυμάνσεις της εξωτερικής θερμοκρασίας. Ο έλεγχος αυτών των μηχανισμών γίνεται από τον εγκέφαλο. Στις υψηλές θερμοκρασίες το σώμα αποβάλλει θερμότητα περιορίζοντας τις καύσεις του, με διεύρυνση των μικρών αγγείων και με επιτάχυνση της αναπνοής.

Η θερμοπληξία είναι μία εξαιρετικά επείγουσα ιατρική κατάσταση, απειλητική για τη ζωή η οποία οφείλεται σε ανεπάρκεια ή σε δυσλειτουργία των θερμορρυθμιστικών μηχανισμών. Εκδηλώνεται με εγκεφαλικές διαταραχές και υψηλότατο πυρετό. Με άλλα λόγια η θερμοπληξία είναι ένα είδος shock που παθαίνει το ζώο όταν παραμένει πολλές ώρες στον ήλιο, Είναι το μετέπειτα στάδιο της ηλίαςης αλλά είναι πολύ πιο σοβαρή από αυτή, αφού αν δεν αντιμετωπισθεί έγκαιρα, το ζώο κινδυνεύει να πεθάνει. Για να συμβεί θερμοπληξία θα πρέπει να γίνουν ταυτόχρονα τα εξής: Υψηλή εξωτερική θερμοκρασία με υψηλή υγρασία και ο οργανισμός να παρουσιάζει κάποια προδιάθεση όπως: ζώα με καρδιακή ανεπάρκεια ή χρόνια ασθένεια των νεφρών ή του ήπατος, να γίνεται χρήση φαρμάκων, να έχουν ιστορικό παλαιότερης θερμοπληξίας, να είναι υπέρβαρα ή εξασθενημένα και να έχουν έντονη κινητική δραστηριότητα κάτω από πολύ υψηλή θερμοκρασία περιβάλλοντος. Κατά την θερμοπληξία η θερμοκρασία του σώματός του αυξάνεται ανεξέλεγκτα και απότομα, ενώ παράλληλα σταματά να λειτουργεί ο ρυθμιστικός μηχανισμός της απώλειας θερμότητας. Η θερμοκρασία του σώματος ανεβαίνει δραματικά και μπορεί να υπερβεί τους 43 βαθμούς Κελσίου σε δέκα με δεκαπέντε λεπτά.

Είναι πολύ σημαντικό να μην αφήνονται οι σκύλοι για μεγάλο χρονικό διάστημα σε παρκαρισμένα αυτοκίνητα κάτω από τον ήλιο. Η αύξηση της θερμοκρασίας λόγω της ηλιακής ακτινοβολίας, ακόμη και σε μέρες με όχι ψηλή θερμοκρασία έστω και εάν ο χώρος φύλαξης των ζώων αερίζεται καλά μπορεί να προκαλέσει υπερθερμία, θερμοπληξία και θάνατο. Επίσης έχει διαπιστωθεί ότι η έκθεση του αυτοκινήτου στο ηλιακό φως, μπορεί σε μέρες με ήπιες θερμοκρασίες, σε 30 λεπτά να αυξήσει την θερμοκρασία στην καμπίνα σε επίπεδο που προκαλεί το θάνατο.

Τα προειδοποιητικά συμπτώματα της θερμοπληξίας ποικίλλουν, αλλά τα πιο συνηθισμένα είναι:

1. Η υπερβολική θερμοκρασία του σώματος (μεγαλύτερη από 43 βαθμούς)
2. Το ερυθρό, θερμό και ξηρό δέρμα
3. Η γρήγορη αναπνοή
4. Ο ταχύς και δυνατός σφυγμός (ταχυκαρδία)
5. Ο έμετος και η σιαλόρροια

6. Η κατάπτωση
7. Σπασμοί και σκοτοδίνη
8. Η απώλεια συνείδησης

Σε πιο προχωρημένα στάδια της κατάστασης αυτής, οι βλεννογόνοι γίνονται ωχροί λόγω της περιφερικής αγγειοσύσπασης και του μειωμένου όγκου του αίματος. Αν το ζώο παραμείνει ως έχει γρήγορα παθαίνει μαζική καταστροφή των μυών, νεφρική και αναπνευστική ανεπάρκεια που εκδηλώνονται με αναστολή της αποβολής ούρων και με πνευμονικό οίδημα. Οι αρρυθμίες από την καρδιά είναι παρούσες ενώ βλάπτεται και η πήξη του αίματος. Ο θάνατος υπό αυτές τις συνθήκες είναι αναπόφευκτος. Γενικά το 25% των πασχόντων ζώων πεθαίνουν. Η έγκαιρη παρέμβαση μπορεί να ελαττώσει την θνητότητα.

Θεραπεία

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η θερμοπληξία είναι μία παθολογική κατάσταση που απαιτεί άμεση ιατρική παρέμβαση. Είναι προφανές ότι ο κτηνίατρος πρέπει να ξεκινήσει τη θεραπεία όσο το δυνατόν συντομότερα, γιατί σε αντίθετη περίπτωση, η καθυστέρηση μπορεί να αποδειχτεί μοιραία για τη ζωή του ζώου. Έτσι, μετά από την αναγνώριση ή την υποψία της κατάστασης αυτής, απαιτείται ταχύτατη μείωση της θερμοκρασίας του σώματος γιατί είναι ζωτικής σημασίας για το ζώο η διάρκεια και ο βαθμός της υπερθερμίας.

Η θεραπευτική αντιμετώπιση της θερμοπληξίας πρέπει ν' αρχίσει από τον ιδιοκτήτη του ζώου επι τόπου όπου παρατηρήθηκε (χώρο του σπιτιού), πριν δηλαδή από την προσκόμιση του ασθενούς ζώου στο κτηνιατρείο. Καλό είναι να γίνει επικοινωνία τηλεφωνική με τον κτηνίατρο για τις πρώτες πληροφορίες. Η πρώτη συμβουλή του κτηνιάτρου θα πρέπει να είναι να βραχεί όλο το σώμα του ζώου με κρύο νερό και κατά τη διαδρομή προς αυτόν να έχουν σε λειτουργία τον κλιματισμό του αυτοκινήτου, εάν υπάρχει ή να έχουν ανοικτά όλα τα παράθυρα του έτσι ώστε να προάγεται η απώλεια θερμότητας. Εάν υπάρχει δυνατότητα μπορεί να επιχειρηθεί να κατέβει η θερμοκρασία του ζώου ψεκάζοντάς το με κρύο νερό ή με διάλυμα νερού και οινόπνευματος κάνοντας παράλληλα ελαφρό μασάζ. Το μασάζ προκαλεί διαστολή και αύξηση της ροής του αίματος των επιφανειακών αγγείων, γεγονός που συμβάλλει στην πτώση της θερμοκρασίας του σώματος. Άλλοι τρόποι για την επίτευξη του σκοπού αυτού είναι η τοποθέτηση πάνω στο ζώο ψυχρών επιθεμάτων (παγοκύστεις), η χρήση ανεμιστήρα, το κρύο μπάνιο και τέλος το κλύσμα με κρύο νερό. Σε περίπτωση εμετού θα πρέπει να σιγουρευτούμε ότι η αεροφόρος οδός παραμένει ανοιχτή γυρίζοντας το ζώο στοπλάι.

Το ζώο θα πρέπει να θερμομετρείται ανά δεκάλεπτο έτσι ώστε μόλις η θερμοκρασία του φτάσει στους 39,4-39,5° να σταματήσουν οι προσπάθειες για παραπέρα μείωση της, γιατί αντίθετα μπορεί να οδηγήσουν σε υποθερμία η οποία αναπτύσσεται ταχύτατα. Μετά την άφιξη στο κτηνιατρείο ο κτηνίατρος θα πρέπει να χορηγήσει στο ζώο υγρά ενδοφλεβίως για την αντιμετώπιση της καρδιακής καταπληξίας και της αφυδάτωσης καθώς και κορτικοστεροειδή και αντιβιοτικά.